

An introduction to qualitative research: de ultieme gids voor kwalitatief onderzoek?

Yana Jaspers & Esther de Graaf*

Uwe Flick, An introduction to qualitative research, London: Sage, 2014, 616 pp., ISBN 978-1-4462-6779-0, € 44,99 (pbk).

Kwalitatief onderzoek kan worden gezien als een proces dat continu onderhevig is aan verandering. Binnen het onderzoeksveld ontwikkelen er zich heel wat nieuwe benaderingen en methoden. Deze ontwikkelingen resulteren enerzijds in een toename van de beschikbare literatuur, anderzijds kunnen ze ook een voedingsbodem zijn voor methodologische discussies. Het boek *An introduction to qualitative research* tracht hierop in te spelen. Het centrale doel van het boek is om een introductie te geven in de principes en praktijken van kwalitatief onderzoek, zodat de lezer zich kan oriënteren in het onderzoeksveld.

Opbouw van het boek

Het betreft een zeer omvangrijk werk, namelijk 616 pagina's. Het is opgebouwd uit 31 hoofdstukken, die verdeeld zijn over zeven delen: (1) het oriënterend kader, (2) theorie in kwalitatief onderzoek, (3) de onderzoeksopzet, (4) verbale data, (5) data die verder gaan dan het verbale, (6) kwalitatieve data-analyse en ten slotte (7) aarding, schrijven en vooruitzicht. De structuur en opbouw van het boek worden helder en gedetailleerd weergegeven in het eerste hoofdstuk. Vervolgens wordt ingegaan op het hoe en waarom van kwalitatief onderzoek. Hier wordt kwalitatief onderzoek op interessante wijze afgezet tegen en vergeleken met zijn tegenpool kwantitatief onderzoek. Verschillende benaderingen van kwalitatief onderzoek komen daarna aan bod, om ten slotte af te sluiten met de ethiek van kwalitatief onderzoek.

In het tweede deel wordt er ingegaan op de manier waarop men zou moeten omgaan met bestaande literatuur. Hierin tracht de auteur op overzichtelijke wijze aan te geven hoe men kwalitatief onderzoek dient te voeren. Zo worden concrete tips gegeven over hoe en welke literatuur te raadplegen.

Het derde deel bespreekt meer praktische aspecten van kwalitatief onderzoek, zoals het opstellen van de onderzoeksopzet en de juiste formulering van de onderzoeksvragen. In dit deel wordt er aandacht besteed aan de manier waarop de onderzoeker het onderzoeksveld moet binnentreden. Interessant in dit hoofd-

* Yana Jaspers MSc is criminoloog en seksuoloog en werkt als doctoraal onderzoeker bij de faculteit Criminologie van de Vrije Universiteit te Brussel. E-mail: yjaspers@vub.ac.be. Esther de Graaf MSc is criminoloog en werkt als doctoraal onderzoeker bij de faculteit Criminologie van de Vrije Universiteit te Brussel. E-mail: edegraaf@vub.ac.be.

stuk is de aandacht voor moderne veranderingen in het onderzoeksveld en het gebruik van nieuwe technieken (van internet bijvoorbeeld).

Het vierde deel gaat over verbale data en hoe men daarmee moet omgaan. Onderzoeksmethoden als interviews, focusgroepen en narratieve data worden toegelicht.

Het vijfde deel gaat in op data die verder gaan dan alleen het verbale: *data beyond talk*. In dit hoofdstuk wordt toegelicht op welke manier onderzoekers data kunnen verzamelen die verder gaan dan louter het verbale. Er wordt besproken wat voor typen data er bestaan, hoe je deze het beste kan verzamelen en welke technieken er toepasbaar zijn. Zo wordt er stilgestaan bij meer bekende kwalitatieve methoden, zoals observatie en etnografie, maar ook bij virtuele etnografie en visuele onderzoeksmethodologie. Dit hoofdstuk is vernieuwend ten opzichte van andere handleidingen en dan ook zeer boeiend om te lezen.

Het laatste deel van dit boek gaat in op de kwaliteit van kwalitatief onderzoek. Het boek wordt afgerond met een state of the art van kwalitatief onderzoek en een blik naar de toekomst en wat we nog mogen verwachten in het kwalitatieve onderzoeksveld. Hier ligt de focus heel erg op technologische trends, zoals het onderzoeken van visuele en elektronische data, het gebruik van technologie bij het voeren van onderzoek als online kwalitatief onderzoek, en het gebruik van allerhande nieuwe software. Tot slot wordt er stilgestaan bij de manier waarop kwalitatieve onderzoeksmethoden het beste aangeleerd kunnen worden. Hier is het belangrijk om de balans te vinden tussen het aanleren van de technieken en het aanleren van de noodzakelijke houding of juiste attitude, die volgens ons onontbeerlijk is bij het uitvoeren van kwalitatief onderzoek.

Vernieuwingen

De vijfde editie van dit werk tracht op verschillende manieren tegemoet te komen aan enkele tekortkomingen van de vorige edities.

Ten eerste wordt er meer aandacht besteed aan het geven van een duidelijke situering in het veld. Dit houdt in dat elk deel wordt ingeleid om de lezer voor te bereiden op wat er zal komen en om een aantal kernbegrippen te definiëren. Om de situering in het veld te bewerkstelligen werd er een nieuw hoofdstuk toegevoegd, namelijk methodologische benaderingen van kwalitatief onderzoek. Ten tweede wordt in dit werk meer focus gelegd op de integratie van verschillende hoofdstukken. De informatie die gedurende het hele boek aan bod komt, stemt overeen met die van de vierde editie, maar in de vijfde editie kent het boek een andere opbouw. Zo werd de behandeling van online onderzoek in de vierde versie in een apart hoofdstuk behandeld. Deze informatie komt in de vijfde versie geïntegreerd aan bod over verschillende hoofdstukken. Online onderzoek wordt in deze vijfde editie niet meer als iets afzonderlijks gezien, maar eerder als een niet uit te sluiten realiteit die in alle facetten van onderzoek kan worden toegepast. Dit is zeker een meerwaarde. Ten derde zijn er, ten opzichte van de vorige uitgave, heel wat meer praktische voorbeelden opgenomen. Deze voorbeelden laten zien hoe alle aspecten van kwalitatief onderzoek uitgevoerd moeten worden.

De sterktes

Het gehele werk kent een logische opbouw. Elk hoofdstuk begint met een korte inhoudsopgave, om vervolgens de doelstellingen van het hoofdstuk aan te kaarten. Zo is het voor de lezer vanaf het begin van een hoofdstuk duidelijk wat er aan bod zal komen. Door het hele boek heen staan duidelijke samenvattende kaders en worden *keypoints* opgesomd. Ook worden er praktische handvatten aangereikt om mee aan de slag te gaan. Elk hoofdstuk is op zich beperkt qua omvang. Zo is het voor de lezer mogelijk om zijn aandacht erbij te houden. Het boek blijft echter in tegenstelling tot andere introducties niet louter beschrijvend. Ook de voor- en nadelen van de verschillende methoden worden tegenover elkaar gezet.

We leven in een snel veranderende maatschappij, zeker wat technologie betreft. Het dagelijks leven wordt vandaag gedomineerd door het internet. Methoden om fenomenen op het internet te onderzoeken worden besproken. De auteur haalt hierbij relatief nieuwe methoden aan, bijvoorbeeld 'netnografie'. De informatie betreffende de verschillende methoden in het boek is up-to-date. In het hoofdstuk over data-analyse wordt het verschil in software tussen Mac en PC aangehaald. Ook Mac-gebruikers vinden hier iets van hun gading. De verschillende softwareprogramma's worden besproken en een link naar de handleiding ervan wordt telkens vermeld.

De zwaktes

Alle ingrediënten van kwalitatief onderzoek komen in dit omvangrijke boek aan bod. Echter, een lezer die specifiek geïnteresseerd is in een bepaalde methode binnen kwalitatief onderzoek zal hier niet aan zijn trekken komen, daar elke methode slechts kort besproken wordt en het werk dus de nodige diepgang mist. De omvang van het boek kan ook afschrikken. Wanneer men op zoek is naar een kennismaking met kwalitatief onderzoek zal een compactere versie misschien de voorkeur genieten.

Samenvattend

We kunnen besluiten dat dit boek een mooi maar omvangrijk werk vormt voor studenten, alsook voor beginnende onderzoekers. De potentiële lezer is iemand die nood heeft aan een overzicht van de mogelijkheden binnen kwalitatief onderzoek. Door de uitvoerige en secure aanpak van het werk komt de auteur ruimschoots tegemoet aan deze behoefte.

Op zorgvuldige wijze worden alle facetten van kwalitatief onderzoek toegelicht. Door het lezen van dit boek kan de lezer zich oriënteren in de verschillende methoden die het kwalitatief onderzoek rijk is. Voor een diepgaande behandeling van een bepaalde methode kan men beter ander werk specifiek over die methode raadplegen.

Het boek doet wat het beoogt, namelijk een introductie geven op kwalitatief onderzoek. Het biedt een grondige en uitgebreide kennismaking met kwalitatief

onderzoek. Of het boek de 'ultieme' gids is voor kwalitatief onderzoek, blijft een moeilijk te beantwoorden vraag. Het boek geeft zeker de nodige basiskennis om te kunnen navigeren in het kwalitatieve onderzoeksveld. Ten opzichte van zijn tegenhangers zit de meerwaarde van dit boek in de opbouw rond twee soorten van data: verbale data en data die verder gaan dan het verbale. In andere naslagwerken vinden we een dergelijke opbouw niet terug. Door het beschrijvende karakter en de breedte van het werk lijkt de term ultieme gids misschien misplaatst, maar de ultieme introductie in kwalitatief onderzoek is het alleszins.